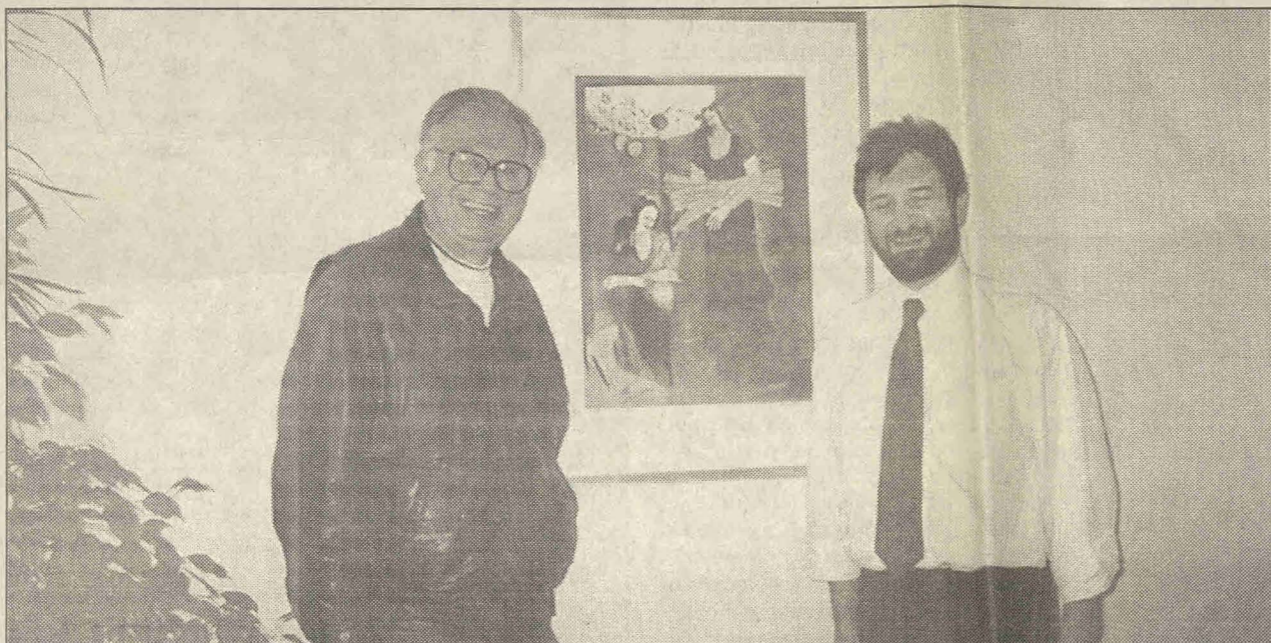

Δρ ΚΥΠΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ένας Κύπριος διευθύνει
στο Λονδίνο τις έρευνες στην
προγεννητική

Συνομιλία με τον ΠΑΝ. ΠΑΙΟΝΙΔΗ

Στο Λονδίνο η κυπριακή παροικία μιλά με μεγάλη υπερηφάνεια για τον δρ Κύπρο Νικολαΐδη, που διευθύνει από μερικά χρόνια τώρα το Κέντρο Ερευνών του Νοσοκομείου του Kings College. Γενέτειρά του η Πάφος, γιος του γιατρού και πολιτευτή Ηρόδοτου Νικολαΐδη, πήγε στο Λονδίνο για σπουδές πριν 25 χρόνια, πήρε δίπλωμα στον κλάδο της ιατρικής και διοχημείας, ειδικεύτηκε στον κλάδο της γυναικολογίας και προγεννητικής και από το '92 διευθύνει το Κέντρο Ερευνών του Πανεπιστημίου.

Η συνάντηση ορίστηκε στο γραφείο του. Η γραμματέας του μου είπε πως ο δρ Κέϋ, έτσι τον λένε, θα ερχόταν από στιγμή σε στιγμή. Τριγύρω, στους τοίχους, έργα του Διαμαντή και του Αντρέα Χαραλαμπίδη. Όταν ήρθε μπήκαν αμέσως πίσω του δύο-τρεις γιατροί, που τον περίμεναν στον διάδρομο, για να του μεταφέρουν κάτι, να ζητήσουν μια συμβουλή. Κι εκείνος απλώς, αλλά νευρώδης, όλο δυναμισμό απαντούσε στις ερωτήσεις, έδινε οδηγίες. Σε λίγο θ' άρχιζε να ξεδιπλώνει τις σκέψεις του με σαφήνεια και καθαρότητα ακόμη και στα θέματα της αυστηρά δικής του ειδικότητας.

Πιο κάτω δίνω σε περίληψη την συνέντευξη που μου παραχώρησε για το «Βήμα της Κύπρου».

- Δρ Νικολαΐδη, τί θα λέγατε να ξεκινούσαμε τη συνομιλία μας από το αντικείμενο των πολύ σημαντικών ερευνών σας; Αντιλαμβάνομαι, ότι είστε ένα πολύ σημαντικό όνομα στον επιστημονικό κόσμο. Κατ' αρχήν θα θέλατε να μας δώσετε κάποια στοιχεία για το πως ξεκινήσατε, πώς θρεθήκατε σ' αυτήν την τόσο υπεύθυνη θέση;

- Ευχαριστώ! Ήρθα στην Αγγλία το 1970, σπούδασα στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου Ιατρική και Βιοχημεία-Φυσιολογία, στη συνέχεια εξειδικεύτηκα στον κλάδο της μαιευτικής-γυναικολογίας και από το 1982 ασχολούμαι με την έρευνα της προγεννητικής διάγνωσης και θεραπείας του εμβρύου. Το 1986 έγινα διευθυντής της κλινικής ενδομητρίκις ιατρικής στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Το '92 έγινε ειδική πανεπιστημιακή έδρα στον τομέα αυτό και τοποθετήθηκε επικεφαλής της.

- Θα θέλατε να δώσετε κάποιες περισσότερες πληροφορίες στους αναγνώστες μας γύρω από τις έρευνες, που παρακολουθούνται, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, με μεγάλο ενδιαφέρον από την ιατρική οικογένεια;

- Την δεκαετία του '80, με τους υπερήχους, είχε γίνει ξεκάθαρο, ότι θα μπορούσε να εξεταστεί το έμβρυο και να επισημανθεί τις οποιοσδήποτε μορφολογικές ανωμαλίες από την περίοδο της κύησης. Παράλληλα χρησιμοποιώντας υπερήχους θα μπορούσαν να διοχετευθούν χειρουργικά εργαλεία στη μήτρα για μια σειρά επεμβάσεις στο έμβρυο. Δύο είναι οι βασικές έρευνες, που με έκαναν κάπως γνωστό. Η πρώτη ήταν στον τομέα της καλύτερης προγεννητικής διάγνωσης. Είχα μελετήσει έμβρυα με

τρύπα στην σπονδυλική στήλη, που γεννιούνται με παράλυση και διανοητική καθυστέρηση και ανακάλυψα ότι ο εγκέφαλος και το κρανίο είχαν σχήμα λεμονιού και μπανάνας, χαρακτηριστικά ονόματα που έδωσα για να βοηθήσω τις έρευνες στον τομέα αυτό. Στα ίδια πλαίσια ανακάλυψα πιο πρόσφατα, ότι στον τρίτο μήνα της εγκυμοσύνης, έμβρυα που έχουν το σύνδρομο του μογγολισμού έχουν περισσότερο υγρό στον λαμό, που μπορεί να επισημανθεί πολύ εύκολα στις 11 εβδομάδες της κύησης.

Αυτές είναι οι δικές μου ανακαλύψεις στον τομέα της προγεννητικής διάγνωσης και μπορώ να πω, ότι έχουν γίνει παγκόσμια αποδεκτές. Αυτή την στιγμή έχει ξεκινήσει μια εκστρατεία, που στοχεύει να δώσει στην κάθε έγκυο γυναίκα, ανεξάρτητα από την ηλικία, παγκόσμια, την ευχέρεια υπερηχογραφημάτων στην 11η και την 20ή εβδομάδα της εγκυμοσύνης. Αυτά όσον αφορά την διάγνωση.

Όσον αφορά την κλινική θεραπεία περιέγραψα μεθόδους με τις οποίες μπορούσε να κάνει μετάγγιση αίματος στο έμβρυο πρώτου γεννηθεί, κυρίως σε γυναίκες που έχουν ομάδα αίματος ρέζους αρνητική. Ένα ποσοστό αυτών των γυναικών δημιουργούν αντισώματα στο δικό τους αίμα, τα οποία περνούν μέσα από τον πλακούντα και καταστρέφουν το αίμα του εμβρύου. Στις σοβαρές περιπτώσεις το έμβρυο γίνεται αναμικτό, παθαίνει καρδιακή ανεπάρκεια και πεθαίνει πριν γεννηθεί. Σ' αυτές τις περιπτώσεις με μεταγγίσεις αίματος στο έμβρυο, που γίνεται κάθε δύο-τρεις εβδομάδες, το 90% των εμβρύων μπορούν να σωθούν. Τα τελευταία 10 χρόνια αντιμετωπίσα πάνω από 500 τέτοιες περιπτώσεις!

Παράλληλα υπάρχει μια άλλη ασθένεια, στην οποία η μητέρα δημιουργεί αντισώμα-

τα, τα οποία καταστρέφουν τα αιμοπετάλια στο έμβρυο. Όταν ελαττωθούν τα αιμοπετάλια σε σοβαρό βαθμό τότε στο έμβρυο προκαλούνται αιμορραγίες στον εγκέφαλο. Σ' αυτές τις περιπτώσεις με μεταγγίσεις αιμοπεταλίων στο έμβρυο, που γίνονται κάθε 5 με 6 μέρες, μπορείς να αποτρέψεις τις αιμορραγίες του εμβρύου.

Άλλες χημικές επεμβάσεις που μπορούν να γίνουν στο έμβρυο είναι αυτές γι' απόφραξη του ουρηθρικού συστήματος. Σε ορισμένα κρατία υπάρχουν βαλδίβες, κροατάκια, στον ουρητήρα και σαν αποτέλεσμα τα έμβρυα δεν μπορούν να ουρήσουν, η πίεση στην ουροδόχο κύστη ανεβαίνει και σαν αποτέλεσμα καταστρέφονται τα νεφρά. Σε τέτοιες περιπτώσεις περνά σμίλες μέσα από την κοιλιά της μητέρας και μέσα από αυτές τις σμίλες περνά καθετήρες, μέσα από τους οποίους απορροφούνται τα ούρα του εμβρύου. Παρόμοιες επεμβάσεις έκανα σε έμβρυα στα οποία επισημάνθηκαν υγρά γύρω από την καρδιά και μέσα στον θώρακα γύρω από τους πνεύμονες.

Πιο πρόσφατα περιέγραψα μέθοδο με την οποία εισάγεται τηλεσκοπικό στη μήτρα και σε περίπτωση που επισημαίνεται έμβρυο, με κοινό κυκλοφορικό σύστημα, στον πλακούντα, χρησιμοποιώ λείζερ για τον διαχωρισμό των δύο κυκλοφοριακών συστημάτων.

Ο ρόλος που έχει παίξει η μονάδα μου είναι στο να μεταφέρει πολλά απ' αυτά που έχουμε μάθει από την εξωμητρική ιατρική - τεχνολογίες - στην διάγνωση και θεραπεία του εμβρύου πριν γεννηθεί.

- Ολ' αυτά τα τόσα αξιόλογα αποτελέσματα της μονάδας σας πώς εκτιμούνται από την διεθνή ιατρική κοινότητα;

- Έχουμε, πιστεύω, τις περισσότερες διεθνείς δημοσιεύσεις σ' επιστημονικά περιοδικά από οποιαδήποτε άλλη μονάδα, που ασχολείται με παρόμοιο κύκλο ερευνών. Ταυ-

τόχρονα τα αποτελέσματα των ερευνών της μονάδας μας παρουσιάζονται σε διεθνή συνέδρια και αναγνωρίζονται παγκόσμια. Η δική μου εκστρατεία στοχεύει στο να μπου στην πρακτική παγκόσμια όλες αυτές οι ανακαλύψεις. Πρέπει σε τελευταία ανάλυση να επωφελούνται των ερευνών αυτών όλοι οι άνθρωποι και όχι απλώς ένα μικρό ποσοστό στις προηγμένες χώρες.

- Βλέπω εδώ κ. Νικολαΐδη, ότι σας περιστοιχίζει πολύ έντονα η Κύπρος. Βλέπω έργα του Διαμαντή, του Αντρέα Χαραλαμπίδη, στον διάδρομο έξω υπάρχουν έργα άλλων Κυπρίων ζωγράφων. Βλέπω δηλαδή, ότι μεταφέρετε την Κύπρο μέσα σας. Μια ερώτηση που θα ήθελα να υποβάλω είναι η εξής: Όταν ήρθατε εδώ για σπουδές και μετά στο Πανεπιστήμιο κι όταν μπήκατε στον απαιτητικό χώρο της επιστημονικής έρευνας, τί αποσκευές κουβαλούσατε μαζί σας; Η προτοίμια που σας έδωσε η μικρή σας πατρίδα πόσο σας δόνησε;

- Με βοήθησε σημαντικά σε πολλούς τομείς. Και το πιο σημαντικό, ίσως, είναι το εξής - κι είναι εδώ ίσως η διαφορά από τους Αγγλους. Πήγα σε σχολεία όπου φοιτούσαν παιδιά απ' όλα τα κοινωνικά στρώματα, μεγάλωσα σε οικογένεια, που δινόταν ιδιαίτερη έμφαση στη συμπεριφορά. Ο πατέρας μου ήταν άνθρωπος από χαριό, άνθρωπος του λαού.

- Από ποίο χωριό;

- Από τον Άγιο Δημητριάνο, ένα από τα πιο μικρά χωριά της Πάφου. Ο πατέρας μου, θιμάμα, μ' έπαρε μαζί του όταν επισκεπτόταν τα χωριά.

- Ήταν και δουλευτής...

- Ναι και εκλεγόταν σαν ανεξάρτητος... Είχαν μείνει μέσα μου αυτές οι αξίες της απλότητας, της κοινωνικότητας, κάτι που μ' έκανε κάπως διαφορετικό εδώ από τους άλλους γιατρούς, που ακριβώς επειδή έβγαναν από πιο βιολογικά στρώματα το ψήρσκαν πολύ δύσκολο να επκοι-

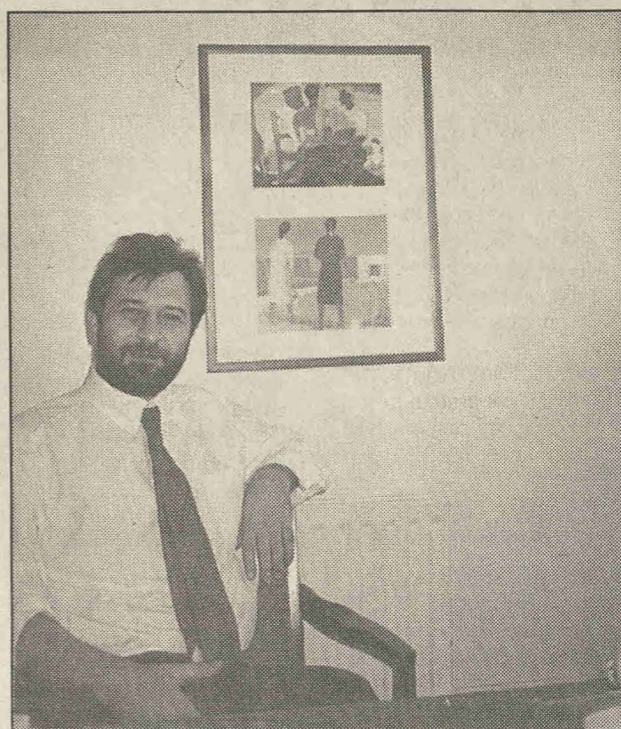
νησουν με τους ανθρώπους. - Έχεις τον χρόνο να διατηρείς επαφή με την Κύπρο; Επισκέπτεσαι συχνά την Πάφο;

- Δυστυχώς όχι. Μια ίσως φορά τον χρόνο για τρεις-τέσσερις μέρες. Για πάνω από 10 χρόνια δεν έχω κάνει διακοπές. Παρακολουθώ, όμως, το τί γίνεται μέσα από τις εφημερίδες. Μ' ενδιαφέρει πολύ η πορεία του προβλήματος μας... Τα πρώτα δέκα χρόνια που ήμουν εδώ, ήμουν πολύ αναμειγμένος στο φοιτητικό κίνημα και τα προβλήματα της παροικίας. Αργότερα, όμως, όπως αντιλαμβάνεστε, οι δυνατότητες ελεύθερου χρόνου περιορίστηκαν πολύ. Όσο περνούν, όμως, τα χρόνια, όσο και να παραμένει στα χέρια των πλούσιων στρωμάτων του πληθυσμού το δικαίωμα της απελευθέρωσης στα Πανεπιστήμια.

Σ' εμάς η κατάσταση είναι διαφορετική. Επειδή έχουμε πολύ καλά Δημοτικά και Γυμνάσια, τα φτωχότερα στρώματα του λαού με το κέντρισμα που υπάρχει να ξεφύγουν από την μοίρα τους, πηγαίνουν σε ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Έτσι η μεγάλη πλειοψηφία των επιστημόνων της Κύπρου έχει λαϊκή προέλευση.

- Η γενέτειρά σας είναι η Πάφος. Νιώθετε να χρωστάτε κάτι στους δασκάλους σας λ.χ., στο σχολείο όπου φοιτήσατε, σε κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, που να σας έσπρωξε στις ανώτερες σπουδές;

- Χρωστάω στην Πάφο, χρωστάω στους δασκάλους μου, στην οικογένεια μου, στον πατέρα μου ένα τρόπο σκέψης, ο οποίος με κάνει διαφορετικό από τους Αγγλους. Πήγα σε σχολεία όπου φοιτούσαν παιδιά απ' όλα τα κοινωνικά στρώματα, μεγάλωσα σε οικογένεια, που δινόταν ιδιαίτερη έμφαση στη συμπεριφορά. Ο πατέρας μου ήταν άνθρωπος από χαριό, άνθρωπος του λαού.

για να μπορεί να μπει σε Πανεπιστήμιο θα πρέπει να φοιτήσει από μικρός σε ιδιωτικές σχολές πολλές από τις οποίες κοστίζουν 3 και 4 χιλιάδες λίρες τον χρόνο. Έτσι παραμένει στα χέρια των πλούσιων στρωμάτων του πληθυσμού το δικαίωμα της απελευθέρωσης στα Πανεπιστήμια.

- Η γενέτειρά σας είναι η Πάφος. Νιώθετε να χρωστάτε κάτι στους δασκάλους σας λ.χ., στο σχολείο όπου φοιτήσατε, σε κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, που να σας έσπρωξε στις ανώτερες σπουδές;

- Χρωστάω στην Πάφο, χρωστάω στους δασκάλους μου, στην οικογένεια μου, στον πατέρα μου ένα τρόπο σκέψης, ο οποίος με κάνει διαφορετικό από τους Αγγλους. Πήγα σε σχολεία όπου φοιτούσαν παιδιά απ' όλα τα κοινωνικά στρώματα, μεγάλωσα σε οικογένεια, που δινόταν ιδιαίτερη έμφαση στη συμπεριφορά. Ο πατέρας μου ήταν άνθρωπος από χαριό, άνθρωπος του λαού.

- Από ποίο χωριό;

- Από τον Άγιο Δημητριάνο, ένα από τα πιο μικρά χωριά της Πάφου. Ο πατέρας μου, θιμάμα, μ' έπαρε μαζί του όταν επισκεπτόταν τα χωριά.

- Ήταν και δουλευτής...

- Ναι και εκλεγόταν σαν ανεξάρτητος... Είχαν μείνει μέσα μου αυτές οι αξίες της απλότητας, της κοινωνικότητας, κάτι που μ' έκανε κάπως διαφορετικό εδώ από τους άλλους γιατρούς, που ακριβώς επειδή έβγαναν από πιο βιολογικά στρώματα το ψήρσκαν πολύ δύσκολο να επκοι-

νησουν με τους ανθρώπους. - Έχεις τον χρόνο να διατηρείς επαφή με την Κύπρο; Επισκέπτεσαι συχνά την Πάφο;

- Δυστυχώς όχι. Μια ίσως φορά τον χρόνο για τρεις-τέσσερις μέρες. Για πάνω από 10 χρόνια δεν έχω κάνει διακοπές. Παρακολουθώ, όμως, το τί γίνεται μέσα από τις εφημερίδες. Μ' ενδιαφέρει πολύ η πορεία του προβλήματος μας... Τα πρώτα δέκα χρόνια που ήμουν εδώ, ήμουν πολύ αναμειγμένος στο φοιτητικό κίνημα και τα προβλήματα της παροικίας. Αργότερα, όμως, όπως αντιλαμβάνεστε, οι δυνατότητες ελεύθερου χρόνου περιορίστηκαν πολύ. Όσο περνούν, όμως, τα χρόνια, όσο και να παραμένει στα χέρια των πλούσιων στρωμάτων του πληθυσμού το δικαίωμα της απελευθέρωσης στα Πανεπιστήμια.

Σ' εμάς η κατάσταση είναι διαφορετική. Επειδή έχουμε πολύ καλά Δημοτικά και Γυμνάσια, τα φτωχότερα στρώματα του λαού με το κέντρισμα που υπάρχει να ξεφύγουν από την μοίρα τους, πηγαίνουν σε ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Έτσι η μεγάλη πλειοψηφία των επιστημόνων της Κύπρου έχει λαϊκή προέλευση.

- Η γενέτειρά σας είναι η Πάφος. Νιώθετε να χρωστάτε κάτι στους δασκάλους σας λ.χ., στο σχολείο όπου φοιτήσατε, σε κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, που να σας έσπρωξε στις ανώτερες σπουδές;

- Χρωστάω στην Πάφο, χρωστάω στους δασκάλους μου, στην οικογένεια μου, στον πατέρα μου ένα τρόπο σκέψης, ο οποίος με κάνει διαφορετικό από τους Αγγλους. Πήγα σε σχολεία όπου φοιτούσαν παιδιά απ' όλα τα κοινωνικά στρώματα, μεγάλωσα σε οικογένεια, που δινόταν ιδιαίτερη έμφαση στη συμπεριφορά. Ο πατέρας μου ήταν άνθρωπος από χαριό, άνθρωπος του λαού.

- Από ποίο χωριό;

- Από τον Άγιο Δημητριάνο, ένα από τα πιο μικρά χωριά της Πάφου. Ο πατέρας μου, θιμάμα, μ' έπαρε μαζί του όταν επισκεπτόταν τα χωριά.

- Ήταν και δουλευτής...

γκεκριμένη ομάδα εξτρεμιστών αλλά και προοδευτικές δυνάμεις, που όταν είχαν την δυνατότητα δεν κατόρθωσαν να περιορίσουν τις ενέργειες των εξτρεμιστών. Δεν είναι αρκετό να λέμε, πάντα, πως φταίει κάποιος άλλος!

- Γίνεται κ. Νικολαΐδη αξιοποίηση των δικών σας, συγκεκριμένα, ερευνών από πλευράς Κύπρου;

- Το Μακάρειο Νοσοκομείο έστειλε γιατρούς που εκπαιδεύτηκαν εδώ. Θα 'θελα, όμως, με την ευκαιρία αυτή να τονίσω, ότι τουλάχιστον στον δικό μου τομέα, της ενδομητρίκις ιατρικής, η Κύπρος θα πρέπει να είναι περήφανα. Δεν έχουμε να ζηλέψουμε ακόμα και την Αγγλία. Το Ινστιτούτο Νευρολογίας, το Ινστιτούτο προγεννητικής διάγνωσης, Μεσογειακής Αναμίας, το Μακάρειο, είναι από τα καλύτερα στον κόσμο. Σ' αυτό τον τομέα έχουν γίνει σωστές ενέργειες, έχουν συντονιστεί οι ενέργειες της Κυβέρνησης, της Εκκλησίας, του λαού για να αγοράστούν τα σωστά μηχανήματα, να δημιουργηθούν οι κατάλληλοι χώροι και να εκπαιδευθούν σωστά οι ιατροί.

Στον τομέα του Πανεπιστημίου θα ήθελα να δω περισσότερα. Θα το ήθελα να διαπρέψει σαν ένα διεθνές Πανεπιστήμιο. Νομίζω έχουν γίνει λάθη σ' αυτό τον τομέα για πολιτικούς λόγους. Θα μπορούσε το μοντέλο λ.χ. του αμερικανικού Πανεπιστημίου στον Λίβανο να χρησιμοποιούνται σαν μοντέλο του δικού μας Πανεπιστημίου. Ελπίζω μακροπρόθεσμα αυτό να γίνει, να εξελιχθεί σε διεθνές Πανεπιστήμιο, να εξελιχθεί από ένα ίδρυμα εκπαίδευσης σ' ένα ίδρυμα έρευνας γιατί μόνο αν γίνει το Πανεπιστήμιο Κέντρο Ερευνών θα μπορούσει να ελπίζει, ότι θα προσελκύει καλούς επιστήμονες, Κύπριους, από το εξωτερικό. Δεν θα 'λεγα, ότι αυτό συμβαίνει σήμερα αλλά υπάρχει μεγάλος κίνδυνος αν ο σκοπός του Πανεπιστημίου δεν είναι να μετατραπεί σε Κέντρο Ερευνών να καταλήξει όπως τα πανεπιστήμια της Ελλάδας, όπου δεν γίνεται έρευνα.

- Γενικά, κ. Νικολαΐδη, είστε αισιόδοξος για το μέλλον της Κύπρου;

- Πιστεύω, ότι ο κυπριακός λαός έχει αποδείξει την δύναμη του να επιβιώνει κάτω από τρομακτικά δύσκολες συνθήκες.

Πρέπει να 'μαστε περήφανα, ότι το επίπεδο ζωής στην Κύπρο, το επίπεδο εκπαίδευσης, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, σε πολλούς τομείς γενικά βρισκόμαστε ψηλά. Δεν έχουμε να ζηλέψουμε σ' αυτούς τους τομείς.

Από την άλλη, όμως, θα πρέπει να 'χουμε τα μάτια μας ανοιχτά να ξεφεύγουμε από τη νησιώτικη νοοτροπία που έχουμε πολλές φορές. Ότι δηλαδή επειδή είμαστε το κέντρο της γης, κάποιος άλλος θα μας λύσουν τα προβλήματα μας. Ή ακόμα, ότι για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, κάποιος άλλος έχουν σε μεγάλο βαθμό την ευθύνη. Αυτές οι απόψεις είναι, νομίζω, αφέλειες γιατί οδηγούν στο συμπέρασμα ότι κάποιος άλλος θα λύσουν τα προβλήματα μας. Οπότε, ας μείνουν τα πράγματα όπως έχουν! Μόνο αν συνειδητοποιήσουμε τις δικές μας ευθύνες θα προσπαθήσουμε να βρούμε τους τρόπους για την επίλυση των προβλημάτων μας!

Τις ευθύνες δυστυχώς τις φέρουμε εμείς κι όχι μόνο συ-